Kosovon hoitotyön projekti ja pitkän aikavälin tuloksia

18.12.2017

Kuva 1: Kosovon hoitotyön täydennyskoulutusprojektiin osallistuneita.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu osallistui Kosovon hoitotyön täydennyskoulutusprojektiin *Finnish Support to Continuing Nursing Education in Kosovo Phase II* 2004–2008 yhdessä Tampereen yliopiston Hoitotieteen laitoksen ja Socon, Social and Health Consultants kanssa.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu valikoitui yhdeksi kumppaniksi siksi, että SeAMKilla oli kokemusta kahdesta *Tempus projektista* Albaniaan. Ensimmäistä projektia koordinoi SeAMK 1998–1999 ja projektin tuotoksena julkaistiin ensimmäinen hoitotyön oppikirja albaniaksi. Tämä oppikirja oli käytössä Kosovossa täydennyskoulutuksen ensimmäisessä projektissa, minkä suomalaiset toteuttivat. Toista *Tempus projektia* koordinoi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu 2002–2004. Lisäksi SeAMKilla oli pitkä kokemus Terve-Afrikka verkostossa toimimisesta suomalaisten ammattikorkeakoulujen kanssa Ugandaan. Suomesta tätä Kosovon täydennyskoulutusprojektia toteuttamaan valittiin kolme asiantuntijaa: Team Leaderiksi Kaisa Rouvinen, Education Planning Advisoriksi Raija Taavela SAMK:sta ja Nurse Training Advisoriksi Raili Kurki SeAMKista. Projektin edetessä osa suomalaisista asiantuntijoista vaihtui.

Projektissa koulutettiin 42 sairaanhoitajaa ja kätilöä 120 ECTS:n laajuisella ohjelmalla sairaanhoidonopettajiksi. Kosovoon perustettiin kahdeksan oppimiskeskusta keskussairaaloihin ja Pristiinan yliopistolliseen keskussairaalaan. Näistä oppimiskeskuksista toimii edelleenkin seitsemän. Sairaanhoidonopettajien ja henkilökunnan jatkokouluttautumisinto on ollut merkittävää, koska yli puolet koulutetuista sairaanhoidonopettajista on jatkanut alempaan korkeakoulututkintoon asti ja viisi maisteritasoon asti. Henkilökunnasta yksi on edennyt tohtoriopintoihin asti. Suomalaisesta koulutusviennistä Kosovoon on paikallisilla hyviä kokemuksia, sillä projektissa otettiin paikalliset mukaan työn suunnitteluun, tekemiseen, rahoittamiseen ja jatkokoulutukseen.

Summary

The long term result of the project is that continuing nursing education has continued over ten years after the project. The upgrading curriculum created by the project has been pretty good due to the fact that it has been in use all the time and it has been able to meet the needs of the continuing nursing education. The enthusiasm for further education of teachers of nursing and staff has been remarkable because over half of the teachers of nursing have continued up to bachelor level in nursing and five up to master level. One of the staff members has continued up to doctoral level in his studies. At the moment they are working with licensing and re-licensing issues of nursing staff and finding ways to educate nursing staff in order to collect Kosovo credits.

Tiivistelmä

Pitkäaikaisia projektin tuloksia ovat täydennyskoulutus toiminnan jatkuminen noin kymmenen vuoden ajan. Täydennyskoulutuksen opetussuunnitelma on ollut hyvä, koska se on toiminut koko tämän ajan ja vastannut opetuksen tarpeisiin. Sairaanhoidonopettajien ja henkilökunnan jatkokouluttautumisinto on ollut merkittävää, koska yli puolet koulutetuista sairaanhoidonopettajista on jatkanut alempaan korkeakoulututkintoon asti ja viisi maisteritasoon asti. Henkilökunnasta yksi on edennyt tohtoriopintoihin asti. Työn alla heillä on ammatinharjoittajien rekisteröinti ja pysyminen rekisterissä täydennyskoulutuksen avulla.

Kuva 2: SeAMKin Tapio Varmola Kosovon yhteistyökumppaneiden seurassa.

Pitkän aikavälin tuloksia

- Opiskelijoiden koulutus ja kouluttautuminen
- Projektissa koulutettiin 42 sairaanhoitajaa ja kätilöä 120 ECTS:n laajuisella ohjelmalla sairaanhoidonopettajiksi. Kosovoon perustettiin kahdeksan oppimiskeskusta keskussairaaloihin ja Pristiinan yliopistolliseen keskussairaalaan. Näistä oppimiskeskuksista toimii edelleenkin seitsemän. Toinen Pristiinan yliopistollisen keskussairaalan oppimiskeskuksista oli lopetettu.
- Sairaanhoidonopettajista toimi 40 projektin loputtua opettajina näissä oppimiskeskuskissa. Nyt heitä toimii 19. Projektissa huomioitiin nämä mahdolliset drop outit kouluttamalla toinen ryhmä osittain samanaikaisesti ensimmäisen ryhmän kanssa, jonka koko oli 24. Tämä on ollut hyvä päätös.
- Projektissa koulutettiin myös yhteensä kahdeksan henkilöä alemman korkeakoulututkintoon yhteistyössä Tampereen yliopiston hoitotieteen laitoksen kanssa. Näistä viisi ovat käyneet tämän projektin sairaanhoidon opettajan koulutuksen ja kolme kuuluvat henkilökuntaan. Opiskelijoista kaksi toimii nykyään sairaanhoidon opiskelijoiden opettajina ja tutoreina Pristiinan yliopistossa. Tämä jatkokouluttautumistarve ja -halu ovat osoittautuneet merkittäviksi projektin pitkäaikaisten tulosten kannalta. Halu mennä eteenpäin urallaan, on ollut merkittävää, sillä sairaanhoidonopettajakoulutuksen suorittaneista 19 henkilöä on suorittanut alemman korkeakoulututkinnon Albaniassa ja maisteriopinnot on suorittanut viisi sairaanhoidonopettajaa. Yksi on opiskellut lääkäriksi ja erikoistuu lastenlääketieteeseen, yksi on opiskellut psykologiksi ja pitää yksityisvastaanottoa.
- Muiden valmistuneiden osalta voi sanoa, että kaksi on töissä Kosovo protection forcessa, yksi on kuollut, kolme on muuttanut ulkomaille ja kahdeksan on palannut takaisin perusammattiinsa joko sairaanhoitajaksi tai kätilöksi. Huomioitavaa on myös se että neljä heistä on johtotehtävissä omassa sairaalassaan ja yksi EULEX:llä töissä. Vain yksi on kotona mentyään naimisiin.

Henkilökunnan koulutus ja kouluttautuminen

- Henkilökunnasta kahdelle suunniteltiin henkilökohtainen sairaanhoidonopettajan koulutus, jotta olisivat samalla tasolla kuin heidän alaisensa myöhemmin. He molemmat ovat suorittaneet alemman korkeakoulututkinnon Albaniassa. Toinen heistä on suorittanut myös maisterintutkinnon ja tekee parhaillaan väitöskirjaa psykologiasta. Hän toimii paitsi täydennyskoulutuskeskuksessa perusterveydenhuollon opetuksen koordinaattorina, niin myös yksityisessä yliopistossa, nimeltä FAMA dekaanina. Toinen täydennyskoulutuksen koordinaattori toimii keskussairaaloiden ja yliopistollisen sairaalan opetuksen koordinaattorina.
- Henkilökunnasta kolme henkilöä suoritti alemman korkeakoulututkinnon Tampereen hoitotieteen laitokselle projektin aikana. Heistä yksi on jäänyt eläkkeelle sairauden vuoksi, yksi toimii muissa tehtävissä ja yksi on muuttanut Suomeen, missä hän on lukenut Tampereen yliopistossa maisteriksi kansainvälinen terveys ohjelmasta. Myöhemmin hän on päivittänyt Suomessa hammaslääkärin opinnot ajan tasalle ja toimii nyt laillistettuna hammaslääkärinä Suomessa.
- Täydennyskoulutuksen johtaja suoritti projektin aikana Glasgow Caledonian yliopistoon hoitotieteen jatko-opintoja. Hän ei ole jatkanut opintojaan, mutta on edelleen täydennyskoulutuskeskuksenjohtajana. Lisäksi hän toimii yksityisessä hoitotyön yliopistossa professorina ja opiskelijoiden ohjaajana. Hänellä on myös vaikutusvaltainen paikka Nursing Chamberissa.
- Terveysministeriön Nursing Divisionin johtaja on myös suorittanut alemman korkeakoulututkinnon Albaniassa Kritallin yliopistossa.

Oppimiskeskusten toiminta

- Kuten aiemmin mainittiin, niin perustetuista kahdeksasta oppimiskeskuksesta toimii edelleen seitsemän. Pristiinasta oli lopetettu opettajakadon vuoksi toinen oppimiskeskus, mutta muuten se toimi aktiivisesti ja heillä on alkuperäiset tilat käytettävissään. Heikoin tilanne näytti olevan Gjakovan oppimiskeskuksessa, sillä siellä toimi vain yksi opettaja ja hänellä oli huonot työtilat opettaa. Prizrenissä oli tosi hyvin toimiva ja aktiivinen oppimiskeskus tiloineen ja opettajineen. Jokaisessa oppimiskeskuksessa oli opettajien määrä vähentynyt, mutta pystyvät jatkamaan näillä henkilöstöresursseilla. Aluksi opettajat kouluttivat alkusperäisellä 32 ECTS:n laajuisella täydennyskoulutusohjelmalla sairaaloidensa työntekijöitä. Pikkuhiljaa he ovat siirtyneet siihen, että he ovat valikoineet tärkeimmät opintokokonaisuudet opetussuunnitelmasta, joita opettavat. Näitä ovat etiikka, lääkelaskut ja lääkehoito ja infektioiden torjunta. He eivät ole uudistaneet täydennyskoulutuksen opetussuunnitelmaa projektin jälkeen.
- Nursing Journal, hoitotyön konferenssi, oppikirjat ja ammatinharjoittamisreksiteri
- Projektissa julkaistiin hoitotyön lehteä noin 4 kertaa vuodessa. Projektin loputtua paikalliset jatkoivat lehden toimittamista usean vuoden ajan, mutta nyt toiminta on loppunut.
- Projektin loppuvaiheessa pidettiin iso kansainvälinen hoitotyön konferenssi, johon osallistui noin 400 kosovolaista sairaanhoitajaa ja kätilöä sekä noin 100 ulkomaista osallistujaa. Osa koulutetuista opiskelijoista sekä henkilökunnasta ovat osallistuneet ulkomailla erilaisiin konferensseihin. Prizenin yksi sairaanhoidonopettaja on kunnostautunut olemalla aktiivinen kipuyhdistyksen jäsen ja hän organisoi jo useammatta kertaa kansainvälistä kipukonferenssia Prizreeniin.
- Projektissa julkaistiin kaksi hoitotyön oppikirjaa, jotka perustuivat materiaaleihin, joita käytettiin opetuksessa. Nämä kirjat ovat olleet käytössä materiaalina täydennyskoulutuksessa.
- Projektin loppuvaiheessa aloitettiin suunnittelua siitä, kuinka sairaanhoitajat ja kätilöt päivittäisivät osaamistaan ja pysyisivät ammatinharjoittamisrekisterissä. Kosovossa on päädytty siihen, että pysyäkseen ammatinharjoittamisrekisterissä, niin jokaisen tulee hankkia 100 kosovopistettä viidessä vuodessa. Yksi ECTS vastaa viittä kosovopistettä. Rekisteröintiasioista vastaa Kosovossa Nursing Chamber, jolla on alaosastoja.

Loppusanat

Suomalaisesta koulutusviennistä Kosovoon on paikallisilla hyviä kokemuksia, sillä projektissa otettiin paikalliset mukaan työn suunnitteluun, tekemiseen, rahoittamiseen ja jatkokoulutukseen. Näin saatiin osaamista jaettua ja vastuuta laajemmille harteille. Projektissa tehtiin enemmän kuin alkuperäisessä projektidokumentissa edellytettiin. Kosovon täydennyskoulutuksen hoitotyö on ponnistanut tältä perustalta voimakkaasti eteenpäin.

Teksti:

Raili Keisala-Kurki

THM, SeAMK

Helli Kitinoja

TtM, erityisasiantuntija, osaamisen vienti, SeAMK